

Årsmötet

På årsmötet 27 april fick vi en ny ordförande – Ingemar Almkvist, Älmhults kommun. Vi tackar avgående Lars Edqvist för en god insats som ordförande.

Vi tackar också Nils Fagerberg, doktorand på SLU samt konsult, för en mycket intressant föreläsning om kontinuitetsskogsbruk.

Missa inte detta!

Exempel på aktiviteter hos våra medlemmar:

Smakfesten i Karlshamn 20-22 juli

I år blir den sedvanliga Östersjöfestivalens vecka utökad med Smakfesten! "Smakfesten ska vara en mötesplats för matälskare fylld av smakupplevelser, matinspiration och underhållning till den goda maten. En matfestival för både producent och konsument som genomsyras av kvalitet, genuinitet och kärlek till maten och miljön."

<http://www.karlshamn.se/smakfesten>

MAT2017 i Växjö 8-9 september

Sveriges största matmarknad och en nationell mötesplats i Växjö där du kan uppleva, smaka, sprida och få kunskap, inspirera och inspireras och skapa debatt om mat utifrån hållbarhets- och folkhälsoperspektiv och måltiden som helhet. En Agenda 2030-konferens anordnas av Region Kronoberg 7-8 sept., i samband med MAT2017. Se mer på www.matsmaland.se

Vischan 2030 på Getnö gård 6-8 sept

Detta är ett projekt finansierat av Leader Linné. Utmaningar i dagens livsmedelsproduktion bemöts av människor som ur olika synvinklar samlas i lag och försöker hitta nya lösningar under 48 intensiva timmar.

Se mer på www.vischan2030.com

Projektet Stadsbruk i Växjö kommun:

Sedan årsskiftet pågår projektet Stadsbruk i samarbete med Göteborg och Malmö. Syftet är att genom olika aktiviteter kring odling bidra till integration, kunskap, hälsa, biologisk mångfald, intresse för odlingsfrågan samt arbete. Projektet är finansierat av Vinnova och pågår i två år. Fler aktiviteter kommer, och nästa år ligger fokus på att hjälpa nya odlingsentreprenörer att utveckla sina idéer. Följ gärna Stadsbruk på FB!

Nybro kommun håller just nu på att arbeta fram en ny vision. De har under våren haft dialog på många olika platser och med olika metoder, vilket gett materialet som ligger till grund för visionen. Den planeras bli klar under hösten.

Jönköpings kommun har många spännande aktiviteter i höst, bland annat:

- 4 stycken Miljöfika med intressanta teman! Program och anmälan kommer snart på www.jonkoping.se. Se mer på Facebooksidan www.korta.nu/fbmiljofika
- Kemikaliekonferens, tema bygg, den 17 oktober på Jönköping University
- Leksaksbyten tillsammans med Retoy den 29 oktober, 18 november och 17 december.
- Klimatveckan den 21-28 september. Klimatkonferens den 28 september. Läs mer på <http://klimatveckan.klimatradet.se/>
- Föreningen CSR Småland arrangerar den 16 november en Hållbarhetskonferens, <http://csrsmaland.se/>

Kemikalieklok har i höst utbildningar i giftfri förskola för både Jönköpings kommun och Nässjö kommun samt talar på Kemikaliekonferensen i Jönköping och på Region Jönköpings miljödag.

Och så lite miljönytt

KRAV står fast vid nitritförbud

KRAV har beslutat att behålla förbudet mot tillsatt nitrit och nitrat i KRAV-märkta charkprodukter. Beslutet grundar sig på tanken att mat ska vara så naturlig som möjligt samt på försiktighetsprincipen. Det innebär att KRAVs regler inte ändras enligt det remissförslag som publicerades i april.

Nitrit är vanligt förekommande i charkprodukter, och är cancerframkallande. Det är en av orsakerna till att livsmedelsverket rekommenderar minskat intag av just charkprodukter för hälsans skull. Läs mer på:

<http://www.krav.se/nyhet/krav-star-fast-vid-nitritforbud>

Kemikalieklok hjälper regeringen

Miljö Linnés nyaste medlem som också representeras i styrelsen, Kemikalieklok, bjöds nyligen in till finansminister Magdalena Andersson för att bistå med sin kompetens inom kemikalier i vår vardag. I vårpropositionen fanns förslag på nya mått på välstånd, där man kompletterar BNP med ytterligare 15 indikatorer på välstånd. 5 av dessa är miljöindikatorer som vattenkvalitet, utsläpp av växthusgaser, utbildningsnivå, kemikaliebelastning och självskattad allmän hälsa. Kemikalieklok la fram förslag på hur man kan förändra specifikt kemikaliebelastningen som indikator.

Kemikalieklok hoppas att lagstiftningen kring kemikalier i vardagsprodukter kan tydliggöras, bland annat så att tillverkare ska veta hur de kan göra för att förbättra sina produkter.

— Idag har det blivit en intressefråga för privatpersoner vilket blir helt fel, det ska inte vara vårt ansvar, säger Therese Birath som är grundare till företaget.

Källa: <https://www.jp.se/article/finansministern-bjuder-in-jonkopingsforetag-for-rad/>

Miljögifter kan orsaka diabetes

Höga halter av olika miljögifter i blodet har samband med en hög risk att få typ 2-diabetes. Att minska mängden miljögifter i samhället skulle kunna leda till minskat lidande och stora besparingar inom vården. Det visar en studie vid institutionen för medicinska vetenskaper vid Uppsala universitet. De har studerat förekomsten av miljögifter som PCB, insektsbekämpningsmedel, ftalater (mjukgörare i plaster och i kosmetika/hudvårdsprodukter) och fluorerade ämnen (bland annat i brandskum och vattenavstötande material) hos 1000 äldre Uppsalabor och undersökt samband med typ 2-diabetes.

Höga halter av de undersökta ämnena kan förklara 13 procent av diabetesförekomsten, enligt studien. Det kan jämföras med fetma, den vanligaste riskfaktorn, som förklarar 40 procent. — En minskning av dessa miljögifter med 25 procent skulle enligt våra beräkningar kunna minska diabetesförekomsten i Europa med cirka 150 000 individer och leda till en kostnadsbesparing på 45 miljarder svenska kronor per år inom sjukvården, säger professor Lars Lind.

Det har under flera år kommit allt fler bra studier som visar oroväckande samband mellan miljögifter och ohälsa.

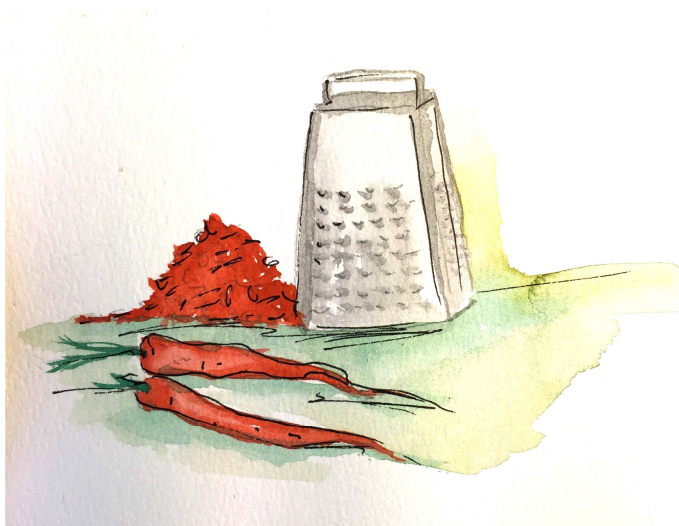
— Men det fortsätter att vara ett lågt intresse för denna typ av forskning, vi behöver ökade möjligheter att göra fler och större studier och det behövs dessutom djurstudier som kan påvisa orsakssamband samt förklara de bakomliggande mekanismerna, säger docent Monica Lind.

Källa (med länk till hela studien):

<http://www.sverigesnatur.org/aktuellt/miljogifter-kan-orsaka-diabetes/>

Kemiska bekämpningsmedel överskattade

I mars publicerade The Guardian en artikel om en rapport som presenterats för FN:s råd för mänskliga rättigheter. Tanken att kemiska pesticider är nödvändiga för att föda en snabbt växande befolkning är enligt rapporten en myt. Rapporten som författats av FN:s experter på livsmedel och mänskliga rättigheter är mycket kritisk till de globala företag som tillverkar bekämpningsmedel. De anklagas för systematisk förnekelse av risker, aggressiva och oetiska marknadsföringstaktiker och tung lobbying av

regeringar vilket har förhindrat reformer och paralyserat globala pesticidrestriktioner.

Rapporten beskriver hur kemiska pesticider har katastrofal påverkan på miljön, människors hälsa och samhället som helhet. 200 000 dödsfall per år uppskattas bero på akut förgiftning av kemiska bekämpningsmedel.

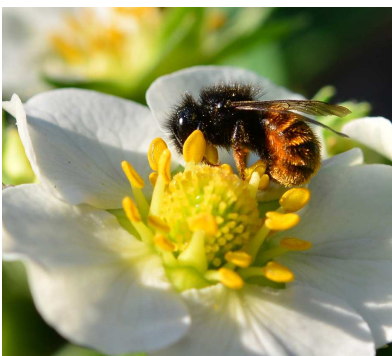
Folkmängden i världen kommer att öka från 7 miljarder idag till 9 miljarder år 2050. Bekämpningsmedelsindustrin menar att dess produkter – en marknad som värderas till ca 500 miljarder kronor och som växer – är nödvändig för att skydda skördar och säkra tillräckliga mängder mat i framtiden. Det är en myt, säger Hilal Elver som är FN:s expert på rätten till mat och en av författarna till rapporten. Att använda pesticider har ingenting att göra med att utrota hungern. Enligt FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO finns redan idag tillräckligt med mat för att föda 9 miljarder människor. Livsmedelsproduktionen ökar, och problemet är snarare fattigdom, ojämlikhet och distributionen av mat.

Elver menar också att många av pesticiderna används på grödor som palmoljaoljepalmer och sojaböna, vilket inte är grödor som mättar de hungrande i världen.

I rapporten berättas att en del av föregångsländer har en stark lagstiftning för pesticider, exempelvis EU-länderna som trots industrins starka ogillande är på väg att förbjuda neonikotinoider som påvisats skada bin. USA har dock inte förbjudit dessa ämnen. Rapporten visar också att bara 35 % av utvecklingsländerna har lagstiftning för pesticider, och att efterlevandet av den lagstiftningen är problematisk.

Rapporten efterlyser ett globalt fördrag för att styra användningen av kemiska bekämpningsmedel, och för att styra en övergång mot mer hållbara odlingsmetoder.

*Källa (med länk till hela rapporten):
<https://www.theguardian.com/environment/2017/mar/07/un-experts-denounce-myth-pesticides-are-necessary-to-feed-the-world>*

Neonikotinoider förbjuds?

Ett bekämpningsmedel som anses skada bin och humlor kommer att förbjudas enligt förslag från EU-kommissionen. Det handlar om neonikotinoider som används inom jordbruket mot insektsangrepp.

EU har sedan tidigare infört ett tillfälligt förbud av några av bekämpningsmedlen i vissa grödor men vill nu lägga fram ett förslag på ett totalförbud.

De senaste åren har antalet bin och humlor minskat och diskussionerna har varit många om orsakerna. Virussjukdomar och olika kemikalier har framförts som möjliga orsaker.

Lantbruksuniversitetets resultat i en studie från 2015 visade dock tydligt att vilda bin och humlor inte lyckats reproducera sig vid fält där man använt neonikotinoider. Även honungsbins nervsystem drabbas av kemikalierna men eftersom de har stora samhällen drabbas de inte på samma sätt som humlor och vildbin.

I Sverige står neonikotinoiderna för 20-30 procent av den totala mängden insektsmedel i jordbruket, främst i rapsodlingar. Kemiföretagen har stämt EU för att upphäva det tillfälliga förbudet och anser att det inte finns bevis för de skadliga effekterna på pollinerande insekter.

Det nya förslaget till totalförbud ska gälla alla grödor utom odling i växthus. Frågan kan komma upp redan i maj i år och vid ett godkännande av medlemsländerna kan bekämpningsmedlen förbjudas inom några månader.

Källa: <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/miljogift-som-dodar-bin-forbjuds>

Forskning visar fördelar med eko

Det har höjts kritiska röster mot regeringens ställningstagande för ekologisk produktion i den nya livsmedelsstrategin, bland annat från SLU-forskaren Holger Kirchmann i debattartiklar och i en intervju i Aktuell hållbarhet. Även Maria Wivstad, föreståndare på Epok på SLU har intervjuats av Aktuell Hållbarhet och gavs möjlighet att bemöta en del av Kirchmanns kritik.

Wivstad bekräftar att det generellt stämmer att avkastningen på ekologiska grödor är lägre. Men det beror delvis på vilka produkter man talar om, det skiljer sig väldigt mycket mellan olika grödor. Eftersom det finns många fler faktorer som påverkar resultatet av en satsning på ekologiskt så menar Wivstad att slutsatsen att ekosatsningen

skulle leda till ökad import inte är vetenskapligt underbyggd.

För att dra slutsatser om huruvida en utökad satsning på ekologiskt skulle leda till ökad livsmedelsimport krävs en analys av hur marknaden fungerar säger hon till Aktuell Hållbarhet.

Under flera decennier har Sverige haft en trend med minskad självförsörjning och ökad import, trots det i huvudsak konventionella jordbruket. Det finns flera anledningar till det. Svenskar är snabba på att haka på nya mattrender och vill gärna äta mat från andra delar av världen, det kan vara en orsak. Men den viktigaste anledningen är de högre priserna för svenskproducerad mat.

Enligt Maria Wivstad har Sverige ett högt kostnadsläge jämfört med många av de länder vi importerar ifrån.

Bland annat är det djurskyddet och miljölagarna som orsakar de högre priserna, och det är ju ekonomiskt avgörande för svenskt lantbruk att bönderna får extra betalt för merkostnaderna menar Wivstad. Det finns därmed anledning att ta med en annan aspekt av ekologisk odling i diskussionen, nämligen möjligheten för bönder att ställa om till ekologiskt för att stärka lönsamheten och kanske undvika att behöva lägga ner sitt jordbruk. Eftersom ekologiska produkter ger bättre inkomst skulle det ekologiska kunna vara ett sätt för lantbruket, och i så fall även livsmedelsproduktionen, i Sverige att växa.

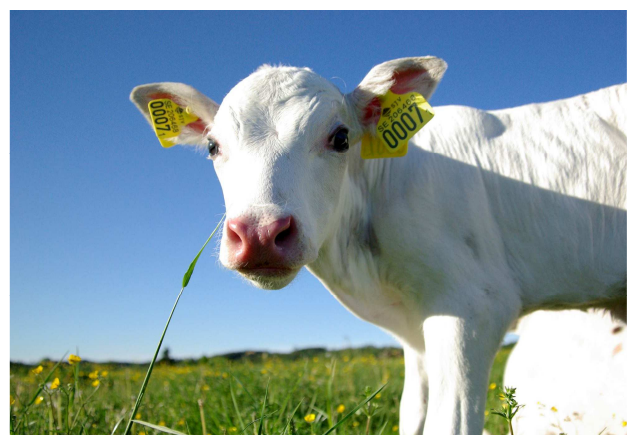
En tes som Kirchmann med flera driver i en debattartikel i GP är att det inte skulle finnas några miljöfördelar med ekologisk produktion. Men det speglar inte resultaten från forskningen menar Wivstad. Om man tittar på de senaste fem årens stora forskningsgenomgångar, där man samlat ihop flera hundra studier från olika delar av Europa så visar de entydigt på en rad miljöfördelar. Det är förstas väldigt komplicerat att jämföra olika produktionssätt på en generell nivå eftersom miljöfördelarna beror på produkten, i vilket område produktionen sker och så vidare. Men om man ändå ska säga något generellt om de här studierna så finns miljöfördelar när det gäller biologisk mångfald, pollinatörer i odlingslandskapet, minskad spridning av bekämpningsmedel, minskade negativa effekter för vattenmiljön och minskad förekomst av antibiotikaresistens. När det gäller näringsläckage, som de ju nämner i debattartikeln, så varierar det mycket både inom ekologiskt och

konventionellt beroende på vad man producerar på gården, därför är det svårt att generalisera. Ekologiskt är oftast bättre om man mäter läckage per hektar, men är likvärdigt eller sämre om man beräknar läckaget per kg produkt. Här finns mycket som behöver utvecklas och förändras, inom bägge sätten att producera.

Wivstad är positivt inställd till regeringens satsning på ekologiskt. Ekologisk produktion kan enligt Wivstad ses lite som ett laboratorium där man testat olika metoder som kan bidra till att minska de negativa effekterna av allt jordbruk. Däremot är hon mer osäker när det kommer till procentsatserna i livsmedelsstrategin. Idag används 17 procent av åkermarken till ekologisk produktion, och enligt livsmedelsstrategin ska det bli 30 procent. Det är en stor förändring och det är inte tydligt vilka konsekvenser det kommer få för hela livsmedelsproduktionen. Även Wivstad efterlyser en tydligare förklaring från regeringen om hur man ska göra för att öka den svenska livsmedelsproduktionen som helhet och samtidigt öka den ekologiska produktionen.

Källa: http://www.aktuellhallbarhet.se/epoks-forestandare-forskning-om-ekologiskt-visar-pa-en-rad-miljofordelar/?utm_campaign=AktuellH%C3%A5llbarhet-veckobrev_170324_Username&utm_medium=email&utm_source=Eloqua&elqTrackId=d39b4f599a324e5a92fdf8c699ea2d5c&elq=0d9f742905db4eb78f13362e623bf937&elqaid=6540&elqat=1&elqCampaignId=4574

Ytterligare ett debattsvar från Jan Bengtsson, professor i Ekologisk miljövard på SLU, på en ekokritisk artikel ses på följande länk: <https://www.svd.se/ekojordbruket-har-ofta-positiva-effekter>

12 miljoner till satsning på ekomat

Maria Wivstad efterlyste i artikeln (Aktuell hållbarhet) ovan tydlighet från regeringen angående satsningen på att öka den ekologiska produktionen samtidigt som den svenska livsmedelsproduktionen som helhet ska öka. Ett pressmeddelande från regeringen den 15 juni kan ge ett delsvar på det:

”Regeringen har fattat beslut om att ge Jordbruksverket i uppdrag inom ramen för livsmedelsstrategin att inrätta en samordningsfunktion för ekologiska livsmedel samt utarbeta en åtgärdsplan och etappmål. Syftet är att stödja utvecklingen mot mer ekologisk produktion och för det avsätter regeringen 12 miljoner kronor 2017-2019.

...//...

Innehåller följande åtgärd:

Jordbruksverket får i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter, företrädare för företag och organisationer inom hela livsmedelskedjan samt konsument- och miljöorganisationer inrätta en samordningsfunktion för produktion, offentlig konsumtion och export av ekologiska livsmedel samt utarbeta en åtgärdsplan och etappmål.”

Källa:

<http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/06/satsning-pa-ekologiska-livsmedel/>

Fiskguiden 2017 – hotad tonfisk

Det råder stor osäkerhet i tonfiskhyllan ute i Sverige och en majoritet av den tonfisk som säljs i Sverige saknar uppgifter om ursprung eller art. Det visas i en rapport som presenterades i anslutning till lanseringen av Världsnaturfonden WWFs Fiskguide 2017. Så lite som drygt en tiondel av all tonfisk får grönt ljus i den senaste guiden.

- Det är problematiskt att vi fortfarande har stora aktörer som säljer fisk från hotade bestånd eller som fiskats på ett skadligt sätt och hänvisar till att det efterfrågas av konsumenterna. Det är att skjuta ifrån sig ansvaret, säger Inger Melander, ansvarig för fiskguiden på Världsnaturfonden WWF.

Läs mer i rapporten som helhet på:

<http://www.wwf.se/source.php/1701706/170508%20-%20Rapport%20kartl%E4ggning%20sj%F6mat.pdf>

Samt i Fiskguiden nedan eller som app i din smartphone.

<http://fiskguiden.wwf.se/>

Ekomarknaden fortsätter öka

Siffror för 2015 har presenterats av FiBL (Research Institute of Organic Agriculture) och IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements), när det gäller ekologisk produktion och konsumtion.

Hos oss i Sverige fortsätter ekomarknaden att växa och likaså arealerna med ekologisk produktion. Sverige ligger nu på tredje plats bland länder med störst andel ekologisk certifierad jordbruksmark (16,9 procent).

50,9 miljoner hektar brukas ekologiskt i världen enligt de senaste tillgängliga siffrorna och knappt hälften av dessa ligger i Oceanien (22,8 miljoner hektar). Australien är det land i världen som har den absolut största ytan ekologisk jordbruksmark med 22,7 miljoner hektar. På andra plats är Argentina med 3,1 miljoner hektar och USA ligger trea med 2 miljoner hektar. Trots de höga siffrorna är bara en procent av världens totala jordbruksmark ekologisk.

Den största delen (2/3) av den ekologiska arealen är betesmark. En femtedel används till växtodling där den största delen är cerealier och ris följt av grönfoder och oljeväxter. Åtta procent används till fleråriga grödor som kaffe, olivträd, nötter, vin och frukt.

Siffrorna fortsätter uppåt för ekomarknaden i världen. Den ekologiska marknadens värde uppgick 2015 till 81,6 miljarder amerikanska dollar. USA och Europa står för nästan 90 procent av försäljningen av ekologiska produkter även om denna siffra minskar i och med att marknaden växer i Asien, Latinamerika och Afrika. De tre länder med den högsta konsumtionen per capita är Schweiz, Danmark och Sverige vilka också har den största ekologiska marknadsandelen där Danmark ligger högst med 8,4 procent.

Från Ekoweb som bevakar marknaden i Sverige finns siffror från 2016 vilka visar att den fortsätter att växa om än i något långsammare takt än tidigare år. Den svenska marknaden växte under 2016 med 18 procent vilket kan jämföras med 39 procent 2015. Av den totala marknaden i Sverige uppgår den ekologiska år 2016 till 8,7 procent, en ökning med en procentenhet sedan 2015. Den svenska ekomarknaden har vuxit 20 år i rad nu och förväntas fördubblas inom en tioårsperiod.
Källa: <http://www.slu.se/ew-nyheter/2017/2/ekomarknaden-i-varlden-fortsatter-att-vaxa/>

**Ha en riktigt härlig sommar, njut av regn och blåst och sol och stilla dagar!
Miljö Linné genom**

Maria